

Delbetänkande av Utredningen om effektiv styrning av nationella digitala tjänster, SOU 2017:23

Boverket ser positivt på de lämnade förslagen men vill kommentera följande avsnitt.

4.5.10 Ansvarig myndighet – huvudalternativ

Tanken att samla ansvaret för digitalisering av offentlig sektor på en central aktör med syftet att stärka samordning och samverkan och skapa drivkraft i den digitala utvecklingen har framförts i olika former och sammanhang under åren, också av Boverket i tidigare remissyttranden på området.

Boverket förordar att utredningens huvudalternativ, Ekonomistyrningsverket, ESV, tilldelas den rollen. ESV är en stabsmyndighet med ett brett arbetsfält och med erfarenhet av att arbeta med it- och digitaliseringsfrågor genom tidigare och pågående uppdrag.

En framgångsfaktor är dock att tillräckliga resurser avsätts för det nya uppdraget. I betänkandet föreslås ESV stödja regeringen och myndigheterna i digitaliseringsfrågor, främja samverkan mellan olika aktörer i digitaliseringen av den offentliga sektorn, ansvara för utvecklingen av nationella digitala tjänster för identifiering, signering och digital myndighetspost, arbeta med gemensamma standarder för elektroniskt informationsutbyte samt samarbeta med myndigheter som svarar för administrativt stöd, inköpssamordning och informationssäkerhet.

Utredningen ser ett behov av att för detta arbete tillföra ESV 35 till 55 nya årsarbetskrafter. Om förslaget realiserar och beroende på hur det faktiska uppdraget då formuleras och dimensioneras, anser Boverket, att det finns en risk att denna ansats kan visa sig otillräcklig för att för att nå regeringens uttalade ambition att Sverige ska vara bäst i världen på att använda digitaliseringens möjligheter för att skapa en effektiv offentlig sektor, enklare vardag för privatpersoner och företag, fler jobb och ökad välfärd.

Ett jämförelsemått kan t.ex. vara de resurser som tillförts liknande centrala myndigheter i våra grannländer (avsnitt 3.3). Digitaliseringsstyrelsen i Danmark har cirka 200 anställda och norska Direktoratet for forvaltning og IKT, Difi, har 280. Dessutom har dessa organisationer renodlade uppdrag att arbeta med frågor kring digitalisering till skillnad från ESV som redan har ett komplext och omfattande grunduppdrag i den statliga ekonomistyrningen, vilket skulle kunna innebära intern konkurrens om resurser. Ett annat exempel kan också vara eHälsomyndigheten som arbetar med samordning, digitalisering och effektivisering inom e-hälsa, och som beräknar att ha 170 anställda i slutet av 2017.

3.2.6 Statskontoret om E-delegationen

Digitaliseringsfrågorna spänner brett över samtliga politikområden. Detta innebär, att på samma sätt som samverkan i digitaliseringsfrågor mellan myndigheter i olika förvaltningsnivåer är en central fråga för att uppnå målen för den digitala förvaltningen, så är en väl fungerande samverkan och dialog mellan ESV och den löpande politiska styrningen i det nya uppdraget av stor vikt.

Statskontoret ansåg i sin utvärdering av E-delegationens arbete att delegationens dialog och samspel med Regeringskansliet inte fungerat fullt ut. Mot bakgrund av denna erfarenhet vore det värdefullt med ett mer utvecklat resonemang och analys av just denna fråga, dvs. hur ESV kan ges en tydlig motpart i Regeringskansliet för dialog, rapportering och uppföljning – en motpart som kan ge strategiska styrsignaler, prioriterade och brett avstämde mellan olika departement. I annat fall finns det en risk att den politiska styrningen i digitaliseringsfrågor blir otillräcklig och fragmenterad.

4.5.9 Ska finnas ett råd för digitaliseringssamverkan

Genom att inrätta ett digitaliseringssamverkansråd inom ESV tar man tillvara de nätverk, den samverkan och det förtroende som över tid byggts upp inom tidigare E-delegationen och senare e-samverkansprogrammet, eSam, vilket är värdefullt. Det är naturligt att de stora it-tunga, ”transaktionsintensiva” myndigheterna med sina betydande resurser blir motor i digitaliseringsarbetet. Det är dock viktigt att myndigheter utanför digitaliseringssamverkansrådet får möjlighet att delta, påverka och få inflytande över arbetet.

7.3 Förslagets konsekvenser för den kommunala självstyrelsen

Enligt Sveriges Kommuner och Landsting, SKL, står kommuner och landsting för cirka 70 procent av medborgarnas kontakter med förvaltningen och de utgör således viktiga aktörer i digitaliseringsarbetet som förvaltningens ”gränsyta” mot medborgare och företag.

Även om tillgången till digital service blir allt bättre i kommunerna är digitaliseringsutvecklingen fortsatt ojämnt fördelad mellan små och stora kommuner.

Målet på sikt måste vara att medborgare och företag, på lika villkor, ges möjlighet att ta del av samma tjänsteutbud baserat på en nationell digital infrastruktur.

tur, oavsett vilken kommun man finns och verkar i – detta är således ytterst en demokratifråga. För att uppnå detta mål krävs en väl fungerande samverkan mellan kommuner, landsting/regioner och statliga myndigheter där man gemensamt och enat arbetar för att nå de nationella målen om digitalisering av förvaltningen.

En sådan samverkan har dock visat sig utmanande, Statskontoret säger t ex i sin utvärdering av E-delegationen att delegationen inte i tillräcklig utsträckning har förmått redogöra för hur samverkan mellan staten, kommuner och landsting kan förstärkas i e-förvaltningsfrågor.

Även om utredningen i sitt delbetänkande inte lämnar några förslag som kan ha konsekvenser för den kommunala självstyrelsen, anser Boverket att det är angeläget att ESV i så fall ges styrinstrument och verktyg att stödja och driva på arbetet med införande av en nationell digital infrastruktur på alla förvaltningsnivåer, dvs. även de som omfattar kommuner och landsting.

6.1 Regeringen och myndigheterna behöver gå före

Mina meddelanden, den myndighetsgemensamma infrastrukturen för säker meddelandeförmedling, har funnits sedan 2012 men har haft en trög start med låg anslutningsgrad hos avsändare och mottagare.

Det senaste året har dock antalet anslutna mottagare ökat kraftigt, bland annat tack vare möjligheten att få överskjutande skatt tidigare utbetald under förutsättning att man har anslutit sig till en digital brevlåda.

Om staten inte väljer att göra det obligatoriskt för medborgarna att vara ansluten till en digital brevlåda (jfr Danmark och Finland), instämmer Boverket i utredningens förslag om insatser för att öka antalet mottagare ytterligare genom breda informationsinsatser och genom att hitta fler konkreta användningsområden för digital myndighetspost som ger större grupper nytta och fördelar i vardagen, såsom digitala utskick av lönebesked för offentligt anställda, röstkort, skattebesked osv.

Utredningens förslag om rätt för enskilda och företag att få myndighetspost elektroniskt och om skyldighet för statliga myndigheter att skicka myndighetspost elektroniskt bör också kunna bidra till ett ökat intresse hos användarna att ansluta till digitala brevlådor.

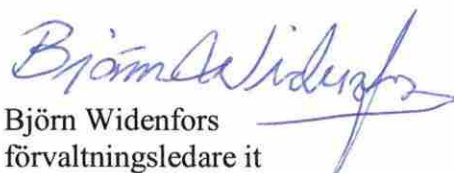
Det har varit möjligt för kommuner att ansluta som avsändare i infrastrukturen "Mina meddelanden" sedan 2013, men idag är bara åtta av 290 kommuner anslutna. Utredningen anser att tydligt formulerade mål för den nationella digitala förvaltningen, en vidare utvecklad samverkan och skyldigheten för statliga myndigheter att skicka digital post kommer att skapa ett tryck på kommunerna att ansluta till "Mina meddelanden".

På grund av det kommunala självstyret, anser Boverket att ytterligare styrning och stöd kan komma att behövas för att öka takten i kommunernas anslutning till "Mina meddelanden".

I detta ärende har tf. generaldirektör Susann Bard beslutat. Förvaltningsledare it Björn Widenfors har varit föredragande. I den slutliga handläggningen har också verksamhetsutvecklare Christer Andersson, förvaltningsledare it Stefan Johannesson och avdelningsjurist Anette Martinsson Lindsten deltagit.

Susann Bard
tf. generaldirektör

Björn Widenfors
förvaltningsledare it